I. *Asaṁyuta* · 1. Patákas; 2. Tripatákas; 3. Kartaryásyas (Kartarímukhas Ṣ.); 4. Ardhachandrakas; 5. Haṅsásyas; 6. Kángulas (Kángúlas Ṣ.); 7. Ghoṇikas; 8. Mukulas; 9. Kadambas; 10. Padmakoshas; 11. Ú́rṇanábhas; 12. Alapadmakas[1]; 13. Mushṭikas; 14. Ṣikharas; 15. Kapitthas; 16. Támrachúḍakas; 17. Ankuṣas; 18. Súchyásyas (Súchímukhas Ṣ.); 19. Khaṭakásyas (Khaṭakámukhas Ṣ.); 20. Arálas; 21. Ṣukatuṇḍas; 22. Sandanṣas; 23. Sarpaṣirás; 24. Haṅsapakshas; 25. Chaturas; 26. Mṛigaṣírshakas; 27. Bhramaras; 28. Sinhásyas; 29. Kṛishṇasáramukhas; 30. Tantrímukhas. Ṣárngadeva vero quatuor tantum et viginti enumerat, omissis: *Ankuṣa, Kadamba, Kṛishṇasárásya, Ghoṇika, Tantrímukha, Sinhásya.*

II. *Saṁyuta:* 1. Gajadantas; 2. Makaras; 3. Dolas; 4. Marálakas; 5. Kapotas (hae manus etiam *Kúrma* appellantur); 6. Anjalis; 7. Pushpapuṭas; 8. Nishadhas; 9. Vardhamánas; 10. Karkaṭakas; 11. Svastikas; 12. Utsangakas; 13. Avahitthas; 14. Khaṭakávardhamánas. *Marálaka* a Ṣárngadeva omittitur.

III. *Nṛityahastau:* 1. Keṣabandhas; 2. Nitambas; 3. Pakshavanchitakas; 4. Latákaras; 5. Pakshapradyotas; 6. Karihastas; 7. Garuḍapakshas; 8. Uttánarechitas (Uttánavanchitas Ṣ.); 9. Rechitas; 10. Ardharechitas; 11. Udvṛittas; 12. Latánanas (?); 13. Svastikas; 14. Viprakírṇas; 15. Daṇḍapakshakas; 16. Chaturaṣras; 17. Mushṭikasvastikas; 18. Á́viddhavaktras; 19. Arálakhaṭakámukhas; 20. Vakshomaṇḍalí (Uromaṇḍalí Ṣ.); 21. Uraḥpárṣvárdhamaṇḍalí; 22. Párṣvamaṇḍalí; 23. Ú́rdhvamaṇḍalí; 24. Pallavas; 25. Alapadmas; 26. Nalinípadmakoshas; 27. . . . Ṣárngadeva praeterea has tradit: *Ulvaṇa, Talamukha, Lalita, Valita, Súchyásya.*

Nominibus enumeratis, Rághava duas classes priores accuratius definit, tertiam in appendice se expositurum esse promittit: अथ लक्षणमेतेषामुद्देशक्रमतो मया। कथ्यते यादृग्भगवता भरतेन प्रकीर्तितं ॥ प्रसारिताग्राः सहिता भवंत्यंगुलयो यदि। कुंचितः किंचिदंगुष्ठः *Patákaḥ* स्यात्तदा करः ॥१॥ पताके तु यदा हस्ते नामिता स्यादनामिका। *Tripatákaḥ* करः प्रोक्तस्तदा जनमनोहरः ॥२॥ पताके स्यात्तर्जनी चेन्मध्यपृष्ठावलोकिनी। अनामिका नामिता च तदा स्यात् *Kartarímukhaḥ* ॥३॥ तर्जन्यादिकनिष्ठांता यत्रांगुल्यो नतिं गताः। अंगुष्ठोऽपि नतः सो 'rdhachandraḥ कोदंडखंडवत् ॥४॥ मध्यमातर्जनीवृद्धा (लग्नास्त्रेताग्निसंस्थानास्तर्जन्यंगुष्ठमध्यमाः Ṣ.) मिलिता हंसतुंडवत्। प्रसारिते च शेषे द्वे *Haṅsásyaḥ* स्यात्तदा करः ॥५॥ Hoc loco scriba folia duo praeteriit. पुरतः प्रसारितास्तिस्रस्तथा चोर्ध्वा कनीयसी। अंगुष्ठः कुंचितश्चेत्स्याद् *Haṅsapakshas* तदा करः ॥२४॥ कनीयसी भवेदूर्ध्वा तिस्रोऽंगुल्यः प्रसारिताः। तासां मध्ये स्थितोऽंगुष्ठस्तदा स्याच् *Chaturaḥ* करः ॥२५॥ ऊर्ध्वे वृद्धाकनीयस्यौ तिस्रोऽन्याः संयुता यदि। अंगुल्यो *Mṛigaṣírsho* ऽयं भरतस्य कवेर्मतः ॥२६॥ मध्यमांगुष्ठसंयुक्तास्तिस्रोऽन्या विरलोर्ध्वगाः। विद्वद्भिः कथ्यते हस्तो *Bhramaro* भ्रमराकृतिः ॥२७॥ वृद्धाकनिष्ठे विरले पुरोऽन्याः पार्श्वसंयुताः। उत्थिताः शिरसा किंचित् *Sinhásyaḥ* सिंहवक्त्रवत् ॥२८॥ मध्यमानामिकावृद्धाः संयुताः स्युः परस्परं। अन्ये द्वे अल्पनम्रोर्ध्वे *Kṛishṇasáramukhas* तदा ॥२९॥ अनामिका मध्यमा च वक्रा तु यदि लंबिता (लक्षिता *Pur.*)। तिस्रोऽन्या विरलाः शाखास्तदा *Tantrímukhaḥ* करः ॥३०॥ अथ संयुतहस्तानां लक्षणं निरूप्यते ॥ सर्पशीर्षौ (Patáko nimnamadhyo yaḥ sa tu *Sarpaṣiráḥ* karaḥ Ṣ.) यदा स्यातां कूर्पराकुंचितौ पुरः। विद्वद्भिरेष कथितो *Gajadantas* तदा करः (स्कंधकूर्पयोर्मध्यमन्योन्यस्य यदा करौ। दधाते सर्पशिरसौ गजदंतस्तदोदितः Ṣ.) ॥१॥ उपर्युपरि विन्यस्तौ पताकौ द्वावधोमुखौ। ऊर्ध्वांगुष्ठौ च *Makaraḥ* कथितोऽयं तदा करः ॥२॥ पताकौ लंबितौ स्यातामंशौ (समौ *Pur.*) प्रशिथिलीकृतौ। *Dola*námá भवेदेष करः कविभिरीरितः ॥३॥ करयोरुभयोरेव विश्लिष्टतरशाखयोः। कंपनेनैव कथितो *Marálo* नाम हस्तकः ॥४॥ अन्योन्यविहिताश्लेषौ मध्यरिक्तौ यदा करौ। *Kapota*námá हस्तोऽयं कथितो नाट्यकोविदैः ॥५॥ पताकाभ्यामुभाभ्यां चेत्संश्लेषः पार्श्वयोर्भवेत्। तले किंचित्कुंचितश्च तदा स्याद् *Anjaliḥ* करः ॥६॥ करः सर्पशिरा यस्तु स्यादंगुलिनिरंतरः। कनिष्ठा पार्श्वसंलग्ना हस्तः *Pushpapuṭo* मतः ॥७॥ द्वाभ्यां कराभ्यां विधृतौ कूर्परौ चेत्परस्परं। *Nishadho* नाम हस्तोऽयं तदा स्यात्कविसंमतः ॥८॥ हस्तकौ मृगशीर्षौ द्वौ मिलितौ पुरतः स्थितौ। *Vardhamána* इति ख्यातो हस्तो नाट्यविदां मतः ॥९॥ अन्योन्यांतरगामिन्यो यदि चांगुलयो मताः (?)। स भवेत् *Karkaṭo* नाम लतानिर्मितसन्नवत् ॥१०॥ उत्तालौ वामपार्श्वस्थौ मणिबंधनिवेशितौ। अरालौ *Svastiká*hastaḥ कथितो हस्तकोविदैः ॥११॥ उच्छ्रितौ वा समुत्तानौ (समुत्थानौ *Pur.*) वृद्धिभाजावरालकौ। पुरतो दर्शितौ स्याताम् *Utsangaḥ* स्यात्तदा करः (अन्योन्यस्कंधदेशस्थावरालौ स्वस्तिकीकृतौ स्वसंमुखौ च वितताबुत्संगो गीयते करः Ṣ.) ॥१२॥ तिर्यक् चेदुत्थितशिखौ वक्षसः पुरतः स्थितौ। शुकतुंडौ तु हस्तौ द्वाव् *Avahitthaḥ* करो मतः ॥१३॥ खटकामुखहस्तोऽन्यो मिलितः खटकामुखे। मतो नाट्यविदामेष *Khatakávardhamánakaḥ* ॥१४॥[2] Inde a fol. 26[b]. eae res traduntur, quae manuum gestu mimice significandae erant. Deinde (fol. 30[b].) gestus ii describuntur, qui in singulis rebus imitandis adhibendi sunt.

Major operis pars desideratur. Desinit folium ultimum in disticho: भ्रूभंगापांगभंगाभ्यां स्मितेन रभसेन च हृदये हंसपक्षौ तु विभ्रमे द्वावुदीरितौ ॥

Haec voluminis pars hoc seculo ineunte exarata est. (Wilson 234[b].)

[1] Hanc manum Sárngadeva *Alapallava* sive *Alapadma* appellat.

[2] Textum collato Puráṇasarvasva et Ṣárngadeva emendavi.